

Bir Düşüncenin Gelişimi: Anlam Arayışından Hakikate

Yüzyılımızda Yalnız Yolculuğum/ Hatıralar/ Roger GARAUDY Timaş Yayınları, 2019. s. 480

çev. Cemal AYDIN, ISBN 6050829884

Feride SONVERDİ¹

Otobiyografi türündeki eserin yazarı Roger Garaudy, Sorbonne Üniversitesi ve SSCB Bilimler akademisinden felsefe ve bilim dalında doktor unvanı almış bir düşünür olup 14 yıl boyunca Fransız Parlamentosunda çeşitli görevlerde bulunmuştur. Genç yaşta Hristiyan inancını kabul edip aynı zamanda komünizmi benimseyerek Marks ve Kirkegaard'ın felsefelerini derinlemesine incelemek ve açıklamak üzere çalışmalarda bulunmuştur. Garaudy, insanlık için en sağlıklı sistemi ararken, o zamana kadar sadece doğduğu yerin kültür çerçevesinden baktığını fark ederek, İslam felsefesini araştırması sonucu Müslüman olmuştur. Bu dönüm noktasından sonra, hayatını İslam'ı anlatarak ve Müslüman toplumların selameti için çalışarak geçirmiştir. Kitabın tercümesi ise yazar üzerine birçok çalışmada bulunmuş, İstanbul Üniversitesi Fransız ve Roman Dilleri ve Edebiyatları bölümü mezunu olan Cemal Aydın tarafından yapılmıştır.

Hayatını Yazmak

Garaudy, *Yüzyılımızda Yalnız Yolculuğum* kitabında, hayatını; savunduğu düşünceleri, düşüncelerinin gelişim safhalarını ve nedenlerini içerecek şekilde, önemli gördüğü anlarına yer vererek, anlatmıştır. Garaudy'nin el üstünde tutulan Hristiyan ve Komünist bir düşünürden İslam felsefesini benimseyen bir düşünüre dönüşümü, tüm dünyaya hitap etmesi açısından önemli bir kazanım olmuştur. Dolayısıyla bu ibretlerle dolu hayat birçok yazar tarafından kaleme alınmıştır. Örneğin, kitabın tercümesini yapmış olan Celal Aydın, Roger Garaudy'yi

¹ feridesonverdi@gmail.com

İstanbul Teknik Üniversitesi / Gıda Mühendisliği yüksek lisans öğrencisi

(Bu yazı Young Academia, Server Genç Hanımlar Derneği ve İdeal Bilge Gençlik Spor ve İzcilik Kulübü Derneği iş birliğinde Av. Kemal Yavuz Ataman yönetiminde "Küresel Düşünce Yazarlığı Atölyesi" kapsamında üretilmiştir.)

Beşeriyetin İnsanca Yaşaması için Çırpınan Adam olarak tanıttığı yazısında, kitabın özeti sayılabilecek şekilde Garaudy'nin hayatına yer vermiştir.² Ancak, tabii olarak bir insanın hayatını en iyi ve detaylı şekliyle kendisi bildiği için otobiyografi türündeki bu eser, yazarın hayatını en iyi şekilde gözler önüne sermiştir. Ayrıca, ifade edilmek istenen düşünceler, Garaudy'nin de kitabında birçok defa bahsettiği gibi, kişilerin görüşlerine göre farklılaşabileceği için konu hakkındaki çoğu yazı Garaudy'nin görüşünü kendi cümleleri kadar doğru ifade edememiştir.

Bir Anlam Uğruna

Yazar kitaba başlarken bu otobiyografiyi yazma nedeninin “bir itiraf, vasiyet veya ağıt” olmadığını, kâşiflerin “Nirengi Noktasına” bıraktıkları ipuçları gibi, gelecek araştırmacıların tekrar aynı yolları kat etmesine gerek kalmaması adına olduğunu belirtmiştir. Hayatını; “Çıraklık Yılları, Komünist Sorumlu ve Sorumlu Komünist, Proje: Hayatı Değiştirmek- Seçenek ve Yaşayanlara Çağrı ve İslam” başlıkları altında dört bölümde ele alıp “Ölümü Kovmak” başlıklı yazısıyla bitirmiştir. Çıraklık Yıllarında, çocukluğu Birinci Dünya Savaşı yıllarına denk gelmiş bir gencin kendisini Don Kişot'vari bir inanışla insanlığın kurtuluşu ve huzurlu bir düzenin kurulmasına adayış sürecini anlatmıştır. Felsefe öğrenimi sırasında Marks'ın eserlerinde gördüğü yöntembilimi ile kendi idealleri doğrultusunda eylemde bulunan Komünist Parti'ye üye olmuş ve Karl Barth ve Karl Marks'a olan ilgisi nedeniyle “İki Karl'ın Adamı” ve benzeri eleştirilere maruz kalmıştır. İkinci Dünya Savaşı'nda militanlığı sonucu olan sürgün ve kamp tecrübelerini anlatırken; ölüm emri verildiği anda yaşadığı ebedilik, bir bütünün parçası olma duygusunu ve oradaki Müslüman askerinin inancı üzere silahsız birine ateş etme emrine itaat etmeyişinin hayatına yeni bir bakış açısı kazandırdığını eklemiştir.

Kitabının ikinci bölümünde ele aldığı Fransız Parlamentosunda geçirdiği dönemde verdiği örnekler sonucunda kanunların bazı şahısların istekleri doğrultusunda konulduğundan ve oyunlardan, kaybedilmiş on dört yıl olarak bahsetmiştir. Bu süre zarfında yaptığı çalışmalarına, görüşmelerine ve o dönemdeki savunduğu düşüncelerine değinmiş, Rusya'da geçirdiği

² Aydın, C. (2013). Garaudy: Beşeriyetin İnsanca Yaşaması için Çırpınan Adam. S. Güder ve Y. Çolak, (Yay. haz). *Medeniyet Tartışmaları*. İstanbul.

dönemde şahit olduğu olayları, sosyalizmin uygulanması üzerine olan görüşleri anlatmıştır. Değişen görüşlerine de yer veren Garaudy, kendini eleştirdiği noktaları, aklamak için değil kötü amaçlara alet olmaması için yazmanın gerekliliğini savunmuştur. Ayrıca, varoluşçu felsefeyi Marksizm ile birleştirmeye çalışan Jean-Paul Sartre ile olan tartışmalarına ve farklı kültürlerdeki değişim veya devrimlerin nasıl olması gerektiğine gözlemleriyle birlikte yer vermiştir. Hristiyanlığı ve Marksizm'i aynı anda savunan yazar, sosyalizmin, tepeden inme olamayacağı gibi toplumun değerlerini ihtiva etmeden de gerçekleştirilemeyeceğini, davet edildiği ülkelerdeki konuşmalarında vurgulamıştır. Hiçbir zaman partisinin aleyhine de olsa yapılan hataları söylemekten çekinmeyip yoğun eleştirilere maruz kalmış ve sonunda Sovyetlerin Prag'ı işgalini eleştirmesi sonucu partiden ihraç edilmiştir. Bunun hakkında: "Sorunları ortaya koyanlardan bazıları uzaklaştırılsalar bile, bu sorunlar, hayatın akışı içinde ortaya çıkmaya devam edecektir." diyerek ihracın bir çözüm olmadığını söylemiştir.

Dönüm Noktası

Kitabın üçüncü bölümünü oluşturan Proje: Hayatı Değiştirmek - Seçenek ve Yaşayanlara Çağrı'da kısaca sanat ve dünya üzerindeki farklı inançları tanıma serüvenlerinden, nükleer silahlar ile gelişen teknolojinin beraberinde getirdiği sorunlar hakkındaki görüşmelerini ve gerçekleştirdiği projelerinden bahsetmiştir. Bölümün sonunda, haksızlıklara karşı yaptığı eleştiri ve bildirimlerden ötürü aldığı tehditlerden ve kitaplarına getirilen yayın yasaklarına değinip, İsrail'in işgalci davranışını şiddetli bir şekilde eleştirdiği yazısıyla nasıl susturulmaya çalışıldığını anlatmıştır. Ancak, yazar Müslüman olması ile beraber mücadelesini bırakmamış ve açılan dava sonucu mahkeme, haksız yere yazarı suçlu bulmuştur. İslam'a girişini son bölümde ele almış, Müslüman olmadan önce yaptığı araştırmalar ile Batı gözündeki, yansıtılmaya çalışılan, İslam'ı ve İslam'ın gerçekte olan ilkelerini açıklamıştır. Ardından, Müslüman coğrafyalardaki gerek Batı taklitçiliği sonucu geri plana atılmış dini değerleri, gerek yapılan düzeltici faaliyetleri, gerekse bunların sonucundaki iyi-kötü değişimlere ülke bazında değinmiş, yorumlarına ve yaptığı görüşmelerin içeriğine yer vermiştir. Yorumlarında, bir ülkenin Müslüman geleneğine tamamen yabancı bir sistemi, ülkenin gelişmesi adı altında uygulamanın ancak askeri bir diktatörlüğün sonucu olacağını da ifade etmiştir. Ayrıca, kendisinin varlık

felsefesinden eylem felsefesine geçişinin hayatının esasını oluşturduğunu söylemiş, tarihin ve siyasetin akılcılıktan ziyade daha yüce bir ilime ihtiyacının olduğunu düşünmüştür.

Kitabını bitirirken, her şeyin son bulduğu, devamı olmayan bir ölümün bulunmadığını açıklamıştır. Bununla ilgili: *“Hayata bir anlam kazandıran ölüm değildir. Hayat ölüme bir anlam verir.”* demiştir. Ebediliği ise, bir bütünün parçası olduğumuz bilincine, yani hareketlerimizin çevre üzerinde etkisinin olabileceği bilincine ulaşırsak kavrayabileceğimizi eklemiştir. Özetle, yaşamı boyunca yaptığı seçimlerin her birinin bir engelin kaldırılması ile parçadan bütüne uzanan bu ebediliğe ulaşma yolunda birer aşama olduğunu belirtmiştir.

Sonuç

Değerlendirmesi yapılan bu kitap, hayatı boyunca çeşitli fikirler üzerine insanlığa en iyi sistemi bulmak üzere çalışmış, birçok fikir adamı, sanatkâr ve devlet liderleri ile istişare etmiş, çok yönlü bir düşünürün hayatını kendi cümleleriyle gözler önüne sermiştir. Bu çok yönlü yaşantı, okuyucuya özellikle Batı’daki çeşitli düşünce biçimlerini gözleme, çeşitli olaylar hakkında aydınlatıcı bilgiler ve öneriler sunmakta olması nedeniyle bir nevi tarih, politika, felsefe ve sanat kitabı ve hatta dini kitap niteliği taşımaktadır. Bu alanlarla ilgilenen kişilerin, konularına farklı bir gözle bakmayı sağlayacak bu eseri okumaları daha küresel düşünmelerine katkıda bulunacaktır. Ayrıca, Batı medeniyetinin özellikle yönetim sistemine ve dini meselelere bakış açısını öğrenmek ve herhangi bir millet için en uygun yapı hakkında fikir edinmek isteyen okuyucular için verimli bir kaynak olduğunu belirtmeliyim. Ancak, içerdiği fikirlerin önemi ve ciddiyeti sebebi ile tarihi ve felsefi bir alt yapı, olayların daha kolay kavranması ve akıcılığı açısından önem kazanmıştır. Bununla birlikte yazarın diğer eserlerini okumak da ifade etmek istediği düşünceleri anlamayı kolaylaştırmaktadır. Örneğin, Garaudy’nin Müslüman olmadan önce yazdığı *İslam’ın Vadettikleri* kitabı, İslam’ın bütün medeniyetlerin esasını oluşturmada ne kadar etkili olduğunu tarihi örnekleriyle, detaylı bir şekilde içererek yazarın yaşadığı köklü değişimi anlamamıza yardımcı olmaktadır. Öte yandan, çeşitli kültürleri değerlendiren ve kitabın esas amacını oluşturan, yazarın bu yaşadıklarını ve vardığı sonuçları tekrar yaşamak yerine kaldığı yerden devam edip geliştirmek, bu kitabın okuyucu kitlesini evrenselleştirmiştir.